

Pridpiata na cilu god 3 for., na pol god 1 for. 50 nov., na četvert. 75 nov.
Za Serbin 30, 15, 7 1/2 groša. Izlazi svake Nedjelje jedanaht.

Pisma svakoverstna predmeta molimo na uređništvo uputiti.
Neprijateljska neprijateljstva.

God. I. U Kalači

U Sridu 7. Rujna 1870.

Broj 26.

Magjarski Novinari.

Znamo da novinar nije državnik. Al vidimo da su mnogi novinari državnikom postali, zato vidjamo : da su ove zvanie u najbližem rodstvu, jedan i drugi mora biti političarom, ni jednom ni drugom nije slobodno strasti već razloge pameti slušati i sliditi.

Ako štijemo nimačke Francuske ili Talianske novine vidimo : da se ne samo s istokom zabavljaju, nego i sa slavianski Listovi poznavaju. Magjari su jedina iznimka. Njevi novinari prvo malo se s istokom i jugom zabavljaju, koda to magjarsku ni malo nēbi zanimalo — slabo pitaju kakvisu tamo narodi — njima je kako se vidi jedini turčin i talian poznat a o slavianski ili rumanski Listovi toliko znadu : ko o onih žiteljih koji se po Astronomii u miscu nalaze. Slavianska Litteratura-književnost, za nji je što — što mista na svitu nezauzima.

Ovaki pojav što ga na polju književnosti magjarske opažavamo takoje u povistnici znanstvenoj i državnoj neobičan, da se svaki izkusni čovik mora vrhu njega diviti.

Nama nije od ove strane briga za Slaviansku književnost, ova će svoj put ići, htili ili nehtili magjari o njenom životu vist primiti. Već nam je briga o bratinskoj ljubavi, koja bi tribalo, da ove narode medjusobno veže i temelj državnog obstojanja učvrstjiva.

Na koliko mi magjarsku poznajemo — uvireni smo : da magjari svojom snagom neće biti kadri ovu

državu od dušmanina obraniti, koštoje ni dosad osamljenom svojom silom nisu branili.

Štoje magjarska sve dosad u cilokupnosti do rukuh naši došla, to imamo zahvaliti bratinskom ujedinjenju tu živući narodnosti, isto tako se istom može ona unukom pridati — valjalo bi da se tvarna i duševna svi narodah sila na njezinu obranu spojaju.

Mi smo naučili gledati, da i možni narodi razmatraju : gdi će prijatelje sebi steći, a u susjedi baš i take sebi zadržati. Nemože nam dakle nitko zamjeriti, što se s magjarski novinari neznamo — u ovom pogledu izmiriti.

Ignorirati — sve ono što je Slaviansko može biti da je značaj naduvenosti, može biti, da će to nimecu po volji biti, jel zna : da će se ovim načinom mržnja zametnuti, al da se ovim načinom teku prijatelji to neznamo. Zato smo više puta imali sriću primetiti : da je prvi uvit ujedinjenja, medjusobno poštivanje.

Neznamo da bi bilo taka naroda, koji nebi posidovo odlična svojstva, dakle hvale i dike vridna. Neznamo da bi bilo naroda, koji bi sva slavna svojstva istom posidovao, a mane nikake nebi imao.

Nepoznajemo naroda koji drugom, nebi vrimenom na korist mogo biti.

Nepoznajemo naroda koji u pogodnih okolnostih nebi drugom nahudit mogao.

Neznamo okolnosti u kojoj bi moglo za nas koristno i spasonosno biti : ako u susjedu misto prijaznog brata, ljutog dušmanina imamo.

Žalostno dakle očitujemo : da je nama čudnovato magjarski novinarah ponašanje.

O državnici nećemo za sad da govorimo, novinari imadu plemenitu zadaću, da sve ono odstrane što dva naroda odtudjiva, da ono štoje zamračeno razsvitile, štoje zamršeno razdriše, štoje zamutjeno očiste, i ljude koji se moraju jedan na drugog oslonjat bliže privadjaju.

Radi toga smo uvireni, da bi tribalo : da svakog magjara vrućom željom postane : da se svi pod krunom Sv. Stipana živući narodi izobrazu, jel različni nas vira, različni narodnost — neka je dakle prosvita koja bi nas ujedinjavala. Al ako jedan drugog književnost nepoznajemo, ako novine gdiše život duševni i čuvstveni jednog naroda očituje neštijemo, onda taj narod nepoznajemo, a bilo to da bi pozvani bili da vrhu tog naroda gospodujemo, bilo pak što i jest, da međusobno naše domaće poslove obavljamo, pitamo dali je to moguće, kada nikom ponositostju bratju našu priziremo.

Da su sve sile kojima se jedna država upravlja samo magjarske, ni onda nebi bilo razborito prama prisutni narodnosti tako se ponašati, jel u sadanje vrime kada je narodni duh svagdi obvladao — neznamo kad će nastupiti taki čas : da će koja narodnost u napast pasti, akoje dakle nismo dovoljno nama privezali — lako može od nas odpasti, i tako ono misto : koje je u državnim životu zauzimala izprazniti, i dušmaninu prigodu, da se tamo nastani ustupiti.

I to je dakle pravelika novinarska pogriška — kada Slaviansku književnost ne samo da ne poznaju, već se još siluju da što veće nepoznanje očituju. Ipak ova pogriška mala se vidi uz onu, koja odtud nastaje : kad isti novinari niku zlokobnu radost očituju : pošto težnja narodna nije uspješna postala. Kada Zagrebčani kada krajišnici jednu Deputatiju na Njeg. Veličanstvo odpravljaju, to nije jedna stranka, kojoj ako nije što-god za rukom pošlo, na tom da se druga rukama veselo plešte, već to je jedna kraljevina, koja ima svoja stara zakonita prava, toje jedna Pokraina — koja oružana na granici bdije. Neuvidjamo šta bi moglo po magjara radostno biti u tom : ako se ovima njeve prošnje takim načinom odbiju, — kojeg oni za uvridu smatraju. Namase čini da : ako ovake stvari nama radost uzrokuju, onda neopravljamo onu stazu : kojom bi mogli poći, do onog bratskog sporazumljenja, koje bi otačbinu usrićilo. Mislimo da se ovim načinom sije mržnja — koja radja razdor, a razdor ne ovećava, već omanjava državnu snagu i silu. Magjarska književnost misli ako vrhu ovaki stvari s manjim ili većim podrugivanjem na dnevnim red pridje, da je sva stvar morom državne sile oborena i zaboravljena. Čovik umire i snjime se pokopavaju njegove misli i čuvstva, al narod sva ova od pokolenja do pokolenja pridaje, dok mu se žalac bratskom namirrom iz srca neizvadi, ili nedečeka ugodnu prigodu, da se nemila čuvstva, u osvetu neizliju.

Al dalje moguće razborito, onde očekivati izmirenje, gdi se rane nepristano ožlidjivaju. Jedvaje pristao jad Hrvatah, što bieše kako vele pričeni Njevog Slavnog muža Bana Jelačića spomenik proslaviti, opet se napada ponos i dika drugog bratskog naroda. Mislili magjari kako jim drago o jednom ili drugom narodnjaku, al u jednoj ozbilnoj razpravi nikad netriba spameti skiniti smatranje : u kakom je taki položaju kod svojeg roda. Jel akoje on muž koga mali i veliki poštivaju, i toli uzvisuju; da mu najkrasnii patriotičke vridnosti vinac prinašaju — takog muža neće razborita državnost nikad drugčije napadat, već istom ako je skrajna nužda usiluje, i o snagi slučajno potrebnog osigura.

No mi nemožemo razglabati onu predsudu, kojaje tobože sbog štamparskog prikršaja — proti jednog učenog i po narodu Srbskom ljubljena urednika donešena, jel želimo da je sudbeničko zvanie od svaka strančarstva nezavisno, i to najvećma ono porotničko, u koga rukuh, stoji vlast : slobodu štamparsku njegovati, ili ugušiti. Sudio dakle sud pravo ili nepravo, odgovornost je njegova, al ako u odsudjenom jedan narod ili barem većina naroda, ili baš intelligentia — i sama sebe zastupanom smatra, ako onaj kamen koji se na glavu obtuženika baca, i na narodno tilo pada, ako onaj bič s kojim se obtuženik udara i tilu narodnom bol zadaje — onda ako taki udarac baš veselo i radostno, i još s nikom hukom i bukom objavljamo, onda ni kršćanski, ni državnički, nopolitički, neobhadjamo, a još najmanje u kolegialnom pogledu lojalno činimo.

Nu pogriške ovake nebi se sgadjale i medju sobnu mržnju uzbudjivale : da se učeni i jednog i drugog naroda na književnom polju sastaju, dok sad, i pojedine članke iz neuki ili nevirni privodakah istom poznaju, i vatru zlobe podpaljivaju.

DOMAĆI POSLOVI.

Pešta, 25. Kolovoza. (Tiskarna parnica državnog tužioca protiv Dr. Svetozara Miletića urednika „Zastave“). Ovdašnji porotni sud vršioje utorak presudu svoju u parnici protiv Dr. Svetozara Miletića radi incriminovanog — okrivljenog — članka koji je u 118 broju „Zastave“ god 1869. pod naslovom „Ćirilica u zagrebačkom političnom herbergu“ stiskan. Mi bi imali mlogo što šta primetiti — opaziti — u ovoj stvari, i većinom u peštanskim novinama donešena izvešća ili popraviti ili dopuniti, koje bi mlogo prostora ovome velečinjenom listu zauzelo. — Za toćemo na samu stvar prići.

Miletić što je u gornjim okrivljenim članku napisao, to je iz duše svoga naroda govoriyo, riči iste, riči su ciloga naroda srpskog; i ako je za to okriviti njega? okriviti je cio narod srpski! a da je to tako, o tome se može svako uviriti komeje i najmanje stalo do toga : da dozna javno mišljenje u narodu, i riči ovoga da uporedo stavi sa tvrdnjom gornjega članka. Da je pitanje cirilski slova i upotribljavanje ovih u svakoj javnoj radnji kod braće naše srbalja, životno i glavno pitanje naše ga doba

— to se već iz toga vidi, što je sam naš prisvitli i učeni biskup Strosmajer uvidio potrebu i pravdu toga roda pisma, da se izjednači sa A. B. C. pa je sam on pridložio: da se cirilsko pismo u Srijemu i odnosno trojednoj kraljevini isto tako zvanično i privatno upotripljava, kao i latinsko, i to je jednoglasno i oduševljeno primljeno — i evo sve do sad bez povride u publicnom i javnom životu obavljano, pa ko sad to da obori, Rauch i virna kompanija njegova? ili ona neznatna većina u „zagrebačkom spravištu?“ Mi mislimo po našim ne mirodavnim mišljenju, da ni jedni ni drugi nisu pozvani, ono na prirodni i zakonu osnovano pravo, sad jednim mahom da kasičaju i unište. To je mlogo veća i važnija stvar — nego da se može tako nabrzu ruku zaključiti i odmah izvesti, tu triba druga volja i druga snaga, absolutnom voljom i pritiskom nedase to izvesti! Mi držimo da bi porotni sud peštanski mlogo više koristio i zemlji i narodu magjarskom, da nije Miletića osudio, jer takog čovika za čijim ledjima cio narod kao zapeta puška na svašto gotov stoji, da će priliku, dačega narod od sad još više poštovati i većma slušati, po tome i na svaku žrtvu gotov biti, sve i sva učiniti, jer je ovim Martirom — mučenikom — naroda postao, pa zar neće doći zeman da se narod može za to da sveti? — Zar naša vlada nije imala dovoljno nauke sa bitke Solferina i Königgräca, kako ne zadovoljstvo narodnosti — velikom štetom plaća cila monarhija? Zar tužan naša vlada smira na to, da i na Ugarsku drugi Königgräc navuču?

Ako se i na dalje bude ovako radilo, to je koliko sigurno da našoj dragoj domovini nema sriće ni napridka, i prva navala koja sa strane dodje, taće i nas i zemlju našu progutati, a to se nemože drugčije ni zamisliti tamo: di ne pravda vlada, i di se po čefu jednoga na pad i uštrb drugoga radi. Za to iz sveg srca našeg priporučujemo bolju i slobodniju politiku našoj visokoj vladi, jer inače vrlo lako možemo se izgubiti u vihoru današnjem zemaljski zapleta. Budimo dakle opazni i prema nami samima tako reći spravedljivi, i ne otudjimo one od nas, koji su nam prijatelji i pravi borci slobode i ustavnosti ove obće drage naše domovine Ugarske.

Sbor na upravu kr. kurialske fondova naredjen navištuje: da ima pri ruku više stotinjaka iz zaklade Almasyeve i Kondeive — za podporu siromašnii parničarah odlišeni, koji bi dakle odud pomoć dobiti želili: neka moljbenice svoje uz svidočbu siromaštva — i začete parnice — do konca miseca Studena na predsjedništvo ovog sbora — na trgu Franjevacah N. 1. uprave. Nadalje primeće se: da po naredbi zakladnoj na ovaku pomoć pravo imaju — samo potomci stariii nemeški obitelji — a po Almašinoj katolici.

Iz kralj. kurialske Sjednice 17. Kol. 1870.

Pozornost naših poštovani Čitateljah obratjamo na izjavu c. kr. vojničko — pomorskog ministarstva: po kojoj — će se primati mladići na carski trošak za pouku mornarskog strojarstva, ako su 14. izpunili, a 17-tu nisu dovršili.

Takodjer za brodarske mornarske gojence — mladići — koji su 15 god. popunili, al 17 još nisu svršili. Uviti su opisani u Službeni Novina „Buda pešti közlöny“ 194. Br.

Od strane poljodilstva, obrtnosti i trgovine m. kr. ministarstva oglasu je se:

Da će se u Erdioszegu miseca Listopada t. g. vinogradarskog učiteljišta prvi tečaj otvoriti — i u to 12 gojenacah primiti — koji će se na zemaljskom trošku u tom izdržavati.

Ti će se uz umno pridavanje i praktičnim načinom u vinogradarstvo uvadjati, na što će jim Preuz. grof Franje Zichy veliki izvrstno radjeni i s vinciliron Rheinanskim providjeni vinogradi i po zahtivi trgovački uredjeni podrumi služiti. — Uslovisu priobčeni u Službenom Listu „Buda-pesti közlöny“ 190. Br.

KUĆNI POSLOVI.

* **Subotica, 29. Kolovoza.** Juče je držala ovdašnja varoš. občina svoju redovnu glavnu skupčinu, u kojoj je napokon rešeno: kupovanje praznih mesta tako zvane „rogine bare“ pod pijacu, a u samoj stvari, ne izgleda baš toliko da je stalo do razširivanja same pijace — koliko više da se moglo jednom i drugom na ruku učiniti, i time na račun varoški prijateljstvo sebi steći, inače nebi se za jednu trošnu kuću sa 2 - 300 □ kućišta moglo 13,000 ričma: trinajst hiljada forinata platiti, kad blizu iste kuće ima prazni mesta i na zgodnijim položaju za pijacu, niki 3000 □ koji se za mlogo manju cinu dobiti mogli — pa opet nisu odkupili! Zaomi je što sam slučajno izgubijo bilježku od ove občinske sidnice, inače bi vam nike vrlo zanimljive govore (!) občiti morao. Od svijuh govornika, najjezgrovitije je bijo ovom prilikom Dr. Guln kojije za što šire prostorije trga plediro — zauzimao se — po kojim se uvidilo da bi on imao i neku višu težnju, koju iz obzira nadglasovanja samo ovom prilikom od sebe poznati dao nije, koju će drugom kojom zgodnijom prilikom može biti i otkriti, a i izvesti — oživotvoriti moći; no mi velimo da neće biti već onda kasno?!

Tako se pridlog izaslanog povirenstva za odkup prista radi pijace bez promine primijo, a nike činjene varoši ponuče, na pridlog Dr. Gulna za sad odbačene.

Na nameštaj i potrebe pozorišta odredjenoje 1000 frti a. vr. iz varoške blagajne izdati.

Biloje govora i za soldačke quartiere — stanove — poglavito za one soldate koji samo kroz našu varoš proputuju — marširaju — dali da se stanovništva od svakog pojedinog soldata stanarina dnevno 12 novč. kao i od stalni iz varoške blagajne plaća, ili samo toliko koliko se u ime takove pristojbe od visokog erara prima? Pri dužoj pripirci, bude dokonato: da se u ime stanarine za one soldate koji našom varošom proputuju, samo onoliko plaća ovdašnjim stanovnicima, koliko se od visokog erara na tu cilj dobija, no da se u buduće ima strogo paziti, da svi stanovnici bez razlike stališa i gospodstva, u miri imaju soldate po nuždi na stanu — quartieru — držati.

Bilo je takodjer još više predmeta „od manje važnosti na dnevnom redu, koje se sve tom prilikom rešile. Sidnica je raspuštena u $\frac{3}{4}$ na 1 sat po podne.

Iz Zombora se tuže na sluškinje da jim srce i duša samo za zabavom žudi, nikidan jedna, kakoje gospoja sa svojom kcerom u Bal otišla, takodjer oma prid ogledalo sila, i lice za vojnički bal usvitlala — pa nehajuć za kruhom kojeg je u pet sati pol podne u peć vrgla, s primetbom da ona za kruhom nemože, al kruh za njom može čekati, u mijanu odhajkala, i tamo se do tri sata veselila, kruh je naravno čeko u peći, al ne da ga ljudi već psine

potroše. No potražićemo na skoro uzroka te razuzdanosti.

NOVOSTI.

— **Njeg. Veličanstva car i kraljica** ako kakva unaprid nevidjena priprema ne uzpriči t. m. 15 dana doće u Budim, otkud će jim dica oma 16. u Gödölö a kralj posli tri dnevne zabave u Beč natrag otići.

— **Kako „Agr. Zeit.“** piše u Hrvatskoj će vino zdravo poskupit, jel berba će slaba biti, kolikoća nebi falila ali kakvoća je traljava.

— **Jednom drotaru** u Pešti dosadivši život, s torbom i drotom zajedno skočijo je u Dunov, i tako život završio.

— **Jedan francuski častnik** od 12. lovačkog barjaka pripovida, da je vidijo svoje momce koji su samo 150 ostali, di svoje oranjene prste prisumite na kamen i sabljom ociku.

— **Čini na to određeni dijelovi vojničke granice**, pod gradjansku upravu stupe: omaće se za kraljevske slobodne varoši proglasiti Belovar, Petrinja i Sisak.

— **Iz gornje magjarske pišu;** da je tamo tako zima, da se u sobi vruća peč a na sokaku zimska haljina upotribuje.

— **Domobrancima** (honved) po dozvoli domob. minist. slobodnoje na vojno-vizbanje (execir) i u svoji pošteni haljina ići.

— **Česki učitelji** kane takodjer jednu glavnu skupštinu u Pragu držati.

— **U Berlinu** na glas da je car francuski uhvatjen zavlada nečuvno veselje. Puk kao prošion idje po sokaci, i dvoru kraljevim, gdi kralja i kraljicu pozdravlja s klicanjem: živio kralj i kraljica, živio Bismarck i general Moltke.

— **Francuska vojska** je uništena, general MakMahon ranjen, (košto se čuje i ubijo se) Paris samo tvrdjava svoja brani, Bazainova vojska čeka svaki dan svoj razpust, što će dalje biti to Bog zna! Ovako kliču peštanski listovi danas — koji su prije nekoliko dana zlatne bedeme zidjali u sanariji svojoj — o srići s kojom će ji prus usrićiti.

V I L A J E T.

I drugi put su se ljudi od rata bojali, al tako nam se čini, da se opet nisu tako strogo proti ovog ogradjivali. Sad ove države koje su neutralne ostale, svaki čas paze da i osin — ratni od sebe odbiu. Englezka Talianska Austrio magjarska i kako tvrde Rusia obvezalise, da neće štogod radit započeti, dok prije su dogovornikom to neprijave. Anglia nije zadovoljna bila s tim, što su vlasti Europevske već od davna Belgansku neutralnost ugovorile, već je za nužno smatrala ovu na novo s ugovorom osigurati.

Šveic — al još i Amerika navištjuju svojim podanikom: da se čuvaju govorom ili činom odati kojoj bi od borećih strankah pobjedu želili, no Amerika dozvoljava čuvstva ričom očitovati, al strogo zabranjiva ma kojem ratećem narodu štogod u pomoć prineti. Englezi se već i zato pobojali: što njevi tvorinari i jednom i drugom oruže prodaju — Zaojim je što zakon o tom slu-

čaju ništa neuredjuje. No još i Turčin veli da je najkoristnije u miru siditi, ipak ako se obistini što magjarski listovi pišu: da Lonjai kani od Delegatih 40—50 miliona veresie izkati — onda će nas neoružani mir vrlo skupo stati. Rumani i Helleni vidise da ne rada imadu, što se Turčina nije u čega upleo, njeva ni glava ni srce ne miruje oni bi radi bili da se top na istoku i jugu opali. Rumani misle da bi se onda gospodstva Hohenzollernovoga oslobodili. Ej bratjo zloste računali, teško se bilo nimeu vašeg pristolja dočepati, al lipi će te ljudi biti ako nadjete orudje, skojim će te ga se oprostiti. Nimac se vrlo lako zna gdje dobro okučiti. Neka vam je na dokaz što vidite da se na Belgianskom, na Portugalskom na Englezkom na Ruskom, i eto na Rumanskom pristolju utvrdio znadu geci kolikoji stalo — dok su ga s njevog pristolja odtiskali. No njimaje sve ništa tisno premda bi se po moru po volji širiti mogli. Al nemogu sjajnost Carigrada zaboraviti ipak mislimo: da je tamo sunce Hellensko na vike zašlo, i kad Mohameda misec pomrča, tamo može jedino slaviansko sunce prosjati. — Ako drugo koje bude, to nitiće grijati, nitiće svitliti, već sad paliti, sad opet studenom mrznuti.

Da bi se Rusi želili na traci slavianska sunca u Carigradu ogrijati o tom nedvojimo, ta već novine njeve očituju: da jim je neutralnost dodijala, vele: kad je Prus mogo Pražki ugovor bez opasnosti pogaziti — ne uvidjamo: zašto bi nas Pariški vezao — vrime je da našu silu Europi pokažemo.

Crnogorci — premda se sa Srbima takme o slavi oslobodjenja juga, ipak nebi marili ako bi Srbi oma danas bariak proti Turčina podigli — teško je čutit kad drugi govore, nije dosta što je čovik slobodan, triba daje i bogat, zašto bi crnagora sama Nikolu kneza slavila, kad bi mogla Bosna i Hercegovina u društvo stupiti. Al Srbia misli: da nije dosta koga mrziti, već triha imat i silu omražena nadvladati.

Zato voli svoja nutarnja uredjivati. Radi čega je skupština na 14—26 dan Rujna u Kragujevac pozvana. Gdiće biti 97 birani, i 32 po knezu imenovani poslanikah. Znamenitoje u njevom ustavu, što skupštinom nemogu postati državni činovnici, i odvitnici — prokatori.

Pruska civilisatia.

Nedvojimo o tom da je g. Bismarck u ono doba, kada se g. Benedettiom francuskim poslanikom na Belgiansku i našu glavu pogadjao, vrlo gladke riči upotribovao, jel kad triba koga s prava puta zavesti — onda je pruska civilisatia suvišno usvitlana. Al pogledajte je sad — od kako je po Elzasu i Lotharingu francuskih pokrainah svoja krila razastrla — kud god mane rukom, tamo barbarstva grdne diviačine trag ostavlja. Za dokaz nećemo da se pozivamo na one nemilosrdne requisitie — koje i nimeci sami priznaju „Köll. Zeit.“ 28. Kol. Dopisom iz Kehla, otkud se vidi da siroti francusi tako moraju pruske proste soldate hraniti, košto jim u pruskoj ni njevi veći častnici nežive, no još i novcom kese napuniti. Nećemo da prstom upiremo na bez i kake nužde pogorena sela i gradove. Jel na to odgovaraju, da se ljudi kad se tuku ne rukuju već biju, ne zidjaju, već ruše — ne donose, već odnose.

U ime dakle odrišene u bitki strasti neka bi jim bilo ovo prosto, budući da bi mogli kazati, da zajam vra-

Ovom broju je nadostavljen jedan nadometak.

Nadometak 26-om Broju Bunjevački i šokački Novina.

ćaju, kojisu francusi pod prvim Napoleonom u nimačkoj učinili, u to ime pametno čini Fricz Holstein — pruski pukovnik, kad se proti obćeg pučkog glosovanja u francusku uvedena ogradjuje, jel prusi mogu sigurni biti — ako bi nimcem u Elzasu i Lotharingii na volju puštali da se izraze, te bi sigurno kazali da vole tatarinu služiti, nego pod krilam orla pruskog ostati. Ta taj ne samo sve odnoki — štoje francus krvavo steko, već je gotov i srce iz pod grudni izkinuti.

Kralj Vilim ulazeć u francusku proglasi, da kad vojsku bije onda gradjaninu i poljodilcu mirnu ruku pruža.

No eto vlada francuska svoje prirodno pravo upotribljava, i gradjanina i poljodilca, kao domobrance oružava i na napadanje dušmanina šalje; ipak te prus u slučaju zarobljenja nepriznaje za vojnike; već kao zasidnike viša i puškara.

Kako nasiljiva tvrdjave, kako bez svake štednje pali, i ruši sve ono što mirni gradjani u tima posiduju, to nećemo da spominjemo — nemožemo silom akoje prusu volja : da se slava i dika u tom postavlja : ako se jedini primeri umjetnosti slikarske, djela odlični muževah u Strasburgu sakupljena u prah i pepeo, ako krasni primer zidjarstva kršćanskog dom štrasburgski na kom su mnogo pokolenja svojeg truda, rada, i nabožne žrtve znake ostavili — u rovine obrati. Ni to nećemo da jim na oči bacamo : što i nevine divojke višaju, ko u Gorzu dvi kćeri poglavice — zato jel su kod nji oruže nasli. Što su u Savre-albe do 40 ranjeni francusa ustrilili, zato što su jednog vojnika medju se primili, koji je trefio prusa uvriditi, što na padaju u Berlinu one amerikanske i Englezke gospoje, koje pohite da tužnim ranjenim kako olakšanje prinesu.

Već samo mislimo da se u ljudstvu neće lako opetovat način taj dilovanja pruskog, kojeg „Badenske novine“ opisuju : da prusi francuske poljodilce siluju pod Strasburgom jendeke kopati — u kojima pruski vojnici o napadanju tvrdjave zaštitu nalaze, dakle nevine poljodilce izvrgnuti tanetom francuskim, da se pruski vojnici zakrili, toje obhadjanje tako gadno — da se svako srce kad ga u novina štije — ako se nije okamenilo mora sgroziti. No da o pruskom ponašanju triba nimačku civilisatiu suditi, svaki bi se narod od nje krstio.

Ipak ni ovo nam nije od pruske strane sa svim neobično, ta isto takoje štogod već 1866. godine glede magjarske pokušano, kad je pohvaćane vojnike novcom sebi naklonio, da proti svojoj bratji ratuju — srića što vodje imadoše više ljubavi prama svojoj bratji, nego osvete proti svojeg zlotvora, i nehtiše po njegovoj volji začeti bratsku krv prolivati.

Novije.

Francuska koja je silne junake porodila, — od 6-og Kolovoza t. g. u svojih hrabrih sinovih neizbrojene rane primila dne 2. Rujna — u srce je udarena. — Njezina junačka vojska — posli kako su umna i neustrašena al za sad nesrićnog vodju Mak-Mahona ranili — pod generalom Vimpffenom prid tvrdjavom Sedan svoje oruže položila, a Car Napoleon u ruke Willima kralja se pridao. Dogodjaj — na kojim će se svi europevski državnici zadiviti, i najveći Francusah nepriatelji potaknuti. Nevi-rujemo da bi čovika bilo, koji se srcom nebi ganio — na tužnom vidu jednog dićnog naroda ovako ponižena; i

Austriaje 1866. god. pala, al se nije tako udarila. Eto kuda dovede mudri i učeni narod okovana sloboda. Himbeni slavohlepni, i lakomi ljudi napravili su sebi listve, i popeli se do pouzdanosti carske, pa osvojili u gradjan-skoj, i vojničkoj upravi mista, na kojima se sav živalj državna života okretjo — pa privarili Cara, privarili cio narod, na papiru su samo pisali vojnike i vojničke oprave a ozbilno na to naminjeni novac u svoje džepove trpali — Caru su oči začepili pa nije vidio — a narod od uprave odtiskali — pa nije njeve varke poznavao, i tako bez vojnika i vojničke sprave, u krvavi rat unišao : Car će vjerovatno slepoću svoju krunom platit, a siroma narod silnu žalost, i neizmjerenu štetu na duhovnom i tvarnom polju otrpiti. Ipak uvirenismo da nije sunce velike francuske zašlo, već ištom pomrčalo. Jedno vreme će tužiti, i što je najveća njeva pogriška slike i osobe upraviteljstva prominjivati, al skoro će dojtiti muž, koji će s neba svoje domovine crne oblake raztirat, i sjajnost stare slave razprostranit.

Nu donle šta će se dogodit to čovičji duh nemože uvidit, ovi dnevah će se očitovat grada Parisa volja — Bog bi dao — da se u razjarenoj strasti nepokaže; srića ako Pariški zapovidnik general Trochu neizgubi glavu, neizpusti uzde, i neproigra pouzdanost. Jel ako i nije više nade; da se narod junački može braniti i obraniti, al barem bi se dostojno mogo o uslovi mira dogovarati.

Paris 4. Ruj. Na tužnu vist sabor jednoglasno izjavlja: — da će se boriti — dok nebi dušmanina iz francuske izvijali. Napoleon je u bitki uhvaćen — otkriva zakonodavnom tilu : da je spreman sa pristolja saći, ako bi to spas domovine potribovao. Sabor nije još svoje mnienje izrazio.

Vele da će Napoleona u Königsberg primistiti : neograničeno je u nimacah veselje — i ovi u Austrii na planinah ko u Insbrucku radostne vatre pale — a Srbskom Narodu iz Beča pišu : da se dogovaraju, nebil dobro bilo Villimu kralju moljbenicu poslati, da se Austrijske nimačka jezika pokrajine Carstvu ujedine.

A o drugi vladah se piše: da nisu naklonite o miru posridovati — dakle ostavlja se na volju kralju Villimu i njegovom g. Bismarcku u Francuskoj gospodariti. Nećel od Francusah ko jednoč Brennus od rimljanah toliko zlata želit — da vaga neće za mjeru dostačit.

TRGOVINA I OBRTNOST.

* **Subotica 29. Kolovoza** (u ponediljak). Trgovina sa ranom vidi se kao da je malo popuštala od živosti svoje, i trgovci koji ovu kupuju, vrlo se rezervirano držu (ustežu) pošto glasovi sa bojnog polja i od svijuh dvorova europski, vrlo na mir mirišu, a poglavito Rusija i Engleska trude se dvi zavadjene države da izmiru; no hoćeli njima za rukom ispasti ovo izvesti, prija još jedne glavne bitke koja se ima učiniti nekoliko milja prid Parizom, ili pod zidovima samoga Parisa? to se još nezna. Mi od svoje strane držimo, da će do jedne glavne bitke oko Parisa morati doći, prija no što se ugovor sklapati počme; posli ove tvrdo držimo na mir, koji ako i ne bude dugotrajuci, to će morati biti povrimeni. Uzroci toga ciloga ovisu : Francusi ako su do sad svuda i potučeni, to duh njihov još nije malaksao da se moraju na milost i nemilost Prusu pridati, na protiv kako vidimo u posljednjim bitkama, još su se Francusi bolje držali no isprva, a nimaca je ne brojeno mrtvi i ranjeni palo tako : da je

pruska vojska danas vrlo izridjena, sa kojom bez nove pomoći teškoće moći prusi naprid ići, i opet nimci bez da pokušaju još jednu veliku bitku zadobiti, bijobi njima posao oko mira bez vajde, jer bi na ne popustljive francuse naišli, ako pak još jednu glavnu bitku nimci zadobiju, to će gordost francusa vrlo pasti, i na mir lakše pristati, a strani dvorovi ćeduse postarati kako će granice pruskoj postaviti, i daljem krvoproliću za sada kraj učiniti. —

Od kako su gvozdeni putevi — željeznice — za nimačku svuda otvoreni, rogatoj marvi, konjma i drugoj stoki cina je znatno skočila, osobito konji se kupuju kod nas po skupe novce, i to sridnji, koji su dobri pod katane. —

Danas je dobrim doveženo rane na našu pijacu, i prilična je prodja bila, čuditi se da od toliki mlogi kiša još i ovoliko rane može biti doveženo, zobi je bilo ponajviše. Cine su ove: žito 3 fr. 60 n. 4 fr. napolica 3 fr. 20 — 40 n. raž 2 fr. 50 — 60 n. ječam 1 fr. 80 — 90 n. zob 1 fr. 50 — 65 n. kukuruz 3 — 3 fr. 20 n. a. vr. požunac.

Pešta 6. Rujna. Žito. Banatsko najsl. 83 fnt. 4 fr. 75 — 85 nov. najb. 88 fnt. 5 fr. 60 — 65 nov. tisansko najsl. 83 fnt. 4 fr. 80 — 90 novč. najb. 88 fnt. 5 fr. 65 — 70 novč. stolno biogrđ. najsl. 83 fnt. 4 fr. 80 — 90 novč. najb. 88 fnt. 5 fr. 65 — 70 novč. bačko najsl. 83 fnt. 4 fr. 75 — 85 novč. najb. 86 fnt. 5 fr. 25 — 35 novč. ječam tšk. 44 — 48 — 50 fnt. 2 fr. 35 — 65 nč.

Baja, 3. Ruj. Čisto žito 83 fnt. 4 fr. 87 nov. sridnje 80 fnt. 4 fr. 77 n. napolica 78 fnt. 3 fr. 33 n. srid. 76 fnt. 3 fr. 23 n. raž 76 fnt. 2 fr. 87 n. srid. 75 fnt. 2 fr. 77 n. ječam 66 fnt. 2 fr. 20 n. srid. 63 fnt. 2 fr. 10 n. zob 44 fnt. 1 fr. 83 n. srid. 42 fnt. 1 fr. 73 n. kukuruz 90 fnt. 3 fr. 40 nov.

NAŠA ČITANICA. GAZDALUK.

No i poljodilstvo po svojoj naravi želi da se ovce u gazdaluku zadržaju. Jel je poznato da na onoj zemlji koja se ugari koj kakva hardala: bujno razte, no ako na zemlji ostane, više snage iz te izvuče nego što bi po sebi tu omastila.

Koju hardalu ovce željno pasu, i stim zemljište tribe, drugo svaki poljodilac je već uvidio: da što se zemlja više ore i mrvu to za sitvu podobniom postaje. No i to zna da nikoja druga živina nezna tako zemljište ugaziti ko ovca, ako pak nije zemlja ugažena neda se povoljno orati. K tomu valja još dodati: da kad ovca na ugari pase i zemljišta gazi, onda ne samo da crv i mrav tare, već i gnjizdo njevo koreni, po kojim načinom manje postaje one štete, koja biva po crvu o jeseni i prolitju.

Vrhu sveg ovog dalje nije slobodno mudrom poljodilcu zaboraviti, da je gnoj ovčiji, najmasnii, to od davna drže ljudi da je koristnie ako ti je jedna ovca na zemljištu mokraču svoju ostavila, no što bi bila od djubreta druge vrsti jedna kola, što još i s tim postaje za poljodilca koristnie, što ovca po naravi u ćoporu ležeć izručiva svoje djubre po volji poljodilca, što ovaj još većma može na svoju korist uporabiti, ako na zemljište strugu načini, dakle ovca ne samo da gnoji, već djubre svoje sama i namištja na označeno mjesto, dočim se drugo velikim trudom i troškom vrimena prinašati mora od oveje strane dakle ovca za poljodilca vrlo potribna.

No ima i druga strana: žitnu slamu tribalo bi da

svaki poljodilac povrati zemlji iz koje je izrasla, al kako većim dilom ova izgori u kućnoj ili ciglopeču — no svejedno — nosio je prije poljodilac pod svoju živinu daje omasti, ili upravo rastiro na zemlji da trune, ili baš pogorio, poznatoje da u toj slami, više ili manje zrna uvijek ostane — istina da što izpane to pokupi pilež, al poklem gazda ne dopušta da pilež slamu podvaljiva, to dakle ili ostavlja na volju vranam da učinu štoje piležu zabranjeno, ili ako ove nisu dospile iznese na zemlju dakle propane, al kad je ovca na torini, prvo iztribi zrno, drugo slamu omasti, i tako akočeš u peć boljma gori, akočeš na zemljište, što pametnie činiš a ono boljma tori, i plodi.

U Hoku 24. Srp. Ako se je kom pokvario želudac od ukusnih jedžakah, a nemože jih se sačuvat, što mile očima; nit se smije od njih odstraniti, jer jidkat mu je zabava: evo ja i proti lakomosti, i proti dosadi dajem lika; misto slastnoga, pružam plisnivoga kruva; da jim nestoje usta, već da jidu, kljukam jih zalogajma, da se ko na proju kesu.

Koji se ne samo s mudracima, nego i sludjacima porazgovore: tima naminjivam ja svoje ove redke.

Više je ćovik od odiela.

Tražim ono, što mi triba;
A što imam, neprominjam,
Jer mi tudje nepristaje, —
Pa šta mi je od tog fajde?
Ciganki je svoje dite
Od gospodske sve odiće —
Krivale ga odrtine —
Lipše, milje, a i dražje.
Neće vrana tudje perje,
Ma da je, ko zvizde svitle;
U svom leti, svoje voli,
Svoje mlade svojim grii.
Što je narav tebi dala —
Ma ti bila i maćuha —
Kano svoje smatraj vazda:
Ne bud' tudja nakarada!
Nije majka kog rodila
U mamuzah zveketušah,
U mekanih aljnicah,
Koje vidiš u gospodah: —
Štono misle, da su taki,
Već i na svit došli drugi;
Nego što su siromaci —
Te nećevu ni gledati.
Ništa nije ćovik dono,
Neg' se rodi sasvim golo. —
Vi gospodo! malko lakše....
Jel' je ćovik stvor aljine;
Ili nosi — lice božje?
Zar je ćovik poslie stvoren,
Nego što bi zaodiven?
Aljina je pokrivalo,
Koja krije grišno udo;
Kako su nam prvi otci
Izgubili raj zemaljski:
Al' je ćovik pokrivalo,
Bog je tu, ako nije grišno.
Nij' aljina od naravi,

Kano ikoj naslov ljudski :
Neraste nam to na tilu,
Kano kika na timenu.
Izpraznosti to su ljudske;
Koje ako nas okuže,
Gubi duša svitlo svoje,
Misto boljeg primi gorje.
Što imadeš, ono čuvaj,
Dušu, tilo vodi u raj;
Čega nemaš — moli Boga, —
Da t' u milost metne — svoga.

O. A. V.

Svatovi.

Vino pije Čurčićevi Ivo
Nuz vinoje tio besedio,
Krčmarice Loketina Jago,
Lipa moja, i ponosna snao,
Prigji puta tamo Zobnatici
Plani okom, našoj Subatici
Gledni puta na četiri strane
Pa promotri Ane i miane
Pa spazišli Tunu s Čekerie
I sa njime do četir delie,
Deli pobru Szkenderovog Peru
Butun brata Dulićeva Bonu,
Na sve brza Mamuzić Martina
Kardaš druga — Stipić Babiana.
A koi vidiš il u putu stigneš,
Tio njima vako divanitješ :
Faljen Isus odbrane delie
Puste konjma uzde i zengie,
Poruka vam od Čurčića Ive
Vašeg brata i šestog delie
Da svratite meni u mianu,
Gdino ćete vi zateći Ivu
Ivo vam je Curu priprosio,
Sebi virnu ljubu dobavio,
Štojoj nema para na lipoti
I njezinoj golemoj dobroti,
Štoje butum sve Zemlje Magjarske
Slavonie, i kršne Hrvatske
Pa Erdelja od sedam brigova
S ravnom Peštom — i polja rigova.
Iva rad je da snjim konačite,
Virnu Ljubu damu dovedete.
Prid Ivom je Vno i rakija,
Sa rakijom šetjer i tursia.
Kad je Jaga riči saslušala
Omaji je za Boga primila.
Pojas steže — čurdiu nateže
Drumu ravnom od riči poteže,
Malo posla Zedniku nadošla
I nebijoj u tom srića loša,
Od salaša kuzmana Purčara
Gdino leži Zednika miana,
Na halavom na doratu konju
Spazi Jaga s Čekerie Tunu
I sa njime četir pobratima,
Grlom kliknu krčmarica Jaga :
Faljen Isus s Čekerie Tuna
Zdravo i vi do četir delie
Poruka vam od Čurčića Ive
Puste konjma uzde i zengie,
Popustajte čelik-baklardžie

Pa svratjajte meni u mianu,
U miani zatećete Ivu!
Ivo vam je curu priprosio
Sebi virnu ljubu dobavio,
Štojoj nema para na lipoti
I njezinoj čuvenoj dobroti.
Štoje butun sve Zemlje Magjarske
Slavonie — pa kršne Hrvatske
I Erdelja od sedam brigova
Ravne Pešte, i polja rigova,
Ivo rad je da snjim konačite
Virnu ljubu damu dovedete,
Prid Ivom je vino i rakija
Sa rakijom šetjer i tursia. —
Kad delie riči saslušate
Jedan drugom oči sagledate —
Dobra volja — a svatove čuše
S radoću im srca zaigraše,
Pa nagnuše konja i ramena
Puštivši priko drumu ravna
Brže došli, nego štosu pošli,
Zdravo pravo u mianu ušli,
I spaziše Čurčićeva Ivu
I pred njime šetjer i tursiu.
Rukamase bratja obgrliše
Za junačko zdravlje se pitaše,
Pa sidoše sovri u začelje
I jidoše šetjer i tursie,
Piše vino tri bijela dana
Nikad mile, nebi pristajanja —
Kad se puno podnapiše vina
Kads istroši šećer i tursia
Po divojku krenuše svati,
I htidode Jagu darivati
Al nedade Tuna s Čekerie,
Mantes bratjo veli djavolie,
Pase maša rukom u džepove
I on vadi burme pozlatjene,
Na kojoj je alem kamen dragi
Kuju daje krčmarici Jagi :
Na ti burmu od žežena zlata
Štono vridi pedeset dukata,
Toti dajem štosine dvorila
I štosimi bratju dozivala,
Pa akose srićno povratimo
I kod tebe noći prenoćimo,
Još dobićes stotinu dukata
I košulju vezenu od zlata;
Pa kadase nagjes u nevolji
U nevolji, starosti, i bolji
Dase možes krvom zahriniti
I menese Jago pomeniti.
Tako reče, pa na konja skače,
Pravo pogje polju i drumovi
A za njime bratja i sokoli,
Daje kome stati pa viditi
Ta nemož jim niko zamiriti
Dobri konji, a bolji junaci
Blago njevoj bunjevačkoj majci :
Na njimaje čoja kao koprena,
A na konjma Sedla simsirova
Na junaci s čelenkom kalpaci
A na konjma vezeni sabraci
U svakoga sablja sa balčakom
Duga puška s srebrnim kundakom

Sedam polja zadan priodiše
Pa konjice nigdi ne zobiše.
Dok dodjoše selu Mateovu
I onome gnjizdu sokolovu.
Svatovi su svate dočekali
Pa bratinski prid nji izšetali
Svese blista polje Matevića —
Od sileni kićeni plemića.
Al da vidiš Starog dida Bašu
Na krilatom konjicu kulašu
Sida kosa plećamu pokriva
A Čurdia srebrom posuknula,
Britka Sablja o bedrimu bije
Čelenkamu se za kalpakom vije
Na kulašu punoj adigjara
Sve samoga zelenoga mára. —
A što uzda biše iskićena
Toje mile, nikad nevigjena. —
Tako svati u dvor ulegoše
Pa za sofru redom posedaše.
Piše vino nedeljicu dana
Uvik pobro pa bez pristajanja.
A kad osmi dan je osvanuo
I sunce se jarko pokazalo,
Dida Baši Tuna ruku ljubi
Pa Olivu svoje lane budi :
Oj Olivo kruno okićera
I lipoto nigje nevigjena,
Ustaj gore na noge lagane
Pa navlači čurdie svilene;
Vrime došlo didu ostavljati
Dvoru svome — valja putovati —
Oliva je — tužna ka studena
Oliva je plaćna i tužovna,
Ne sotoga što didu ostavlja
I što poći nebjoj bila volja,
Nego stoga štono majke nema
I sotoga štono je jedina —
Suze roni pa s didom se prašta
Src steže — u kolase smišta,
Pase krenu Slavnoj Subatici
Bunjevačkoj sivoj golubici,
Gdi i danas posve srićno živi
Pomozijoj i ti bože mili!
Vama pisma Tuna i Oliva,
Meni dajte času dobra vina
Das napijem sree da razgrivam
Još dok mogu da koju odpivam.
U Futoku 30. Srpnja 1870.

Lazo Knezević bilježnik.

Čokot.

Oj čokotu svima vele mio,
Koj si zimi u mrtvilu bio;
Što od tebi mogu pomisliti,
Koj te želim evo prociniti :
Siromaštvo svoje smatrajući,
Zimi tebe tužnog gledajući.
Usamljeno, golo i ćelavo
Bez pomoći svake ostavljeno.
Čamio si u mrtvilu tvomu,
Dok napolje priroda nezovnu :
Cvitje, drvlje, ostale bjeline
I sunašce proljetno ne sine.

Tad se i ti iz sanki probudi,
 Pohrljše na tebeka ljudi :
 Stadoše te sa svi strana tući
 Sa motikom, nožem rizajući ;
 Odrizaše tvoga malo ruha,
 Što te zimi od nezgode čuva. —
 Al kad svibanj proljetni nastade,
 Svakomu se i ti vidit dade :
 Oj narešen svojim zelenilom,
 Ko Šokica naravnim odilom. —
 Kad ti gazda u ogradu dodje,
 Pokraj tebe prolaziti podje ;
 Sa svih stranah očima te miri,
 Gdi mu groždje iz tebeka viri.
 Radost niku u sebi očuti,
 Štoće stobom, dalje kazat éu ti. —
 Posli svega dosad dobra tvoga
 Stobom činit, misli jošter mnoga.
 Sad te veže, sad nuz kolčić steže,
 Ili kopa, il te prije riže ;
 Dok nevidi i okusi slasti,
 I nedadeš tvom grozdu oblasti,
 S tvojim grozdom mnogi se oslade
 Prije branja, dok se brati dade.
 Posli ljudi za branje se sprave :
 Sudje peru, obruče se prave,
 I veselo u ogradu dodju
 Pivajući groždje brati podju.
 Jedni beru, drugi u sud vuku
 Pak s maljicom sve po njemu tuku.
 Kada prodje nekoliko danah
 Od tuciva, i od groždja branja ;
 Tad svu krvcu iz njega izcidu,
 I pod obruč u bure ga metnu.
 Te po malo iz bureta vade,
 Vince pijuć, najposle se svade :
 Više putah malo i protuku,
 Jedni bradu, drugi kose vuku.
 Treći piva, peti psuje grdi,
 Šesti igra, a sedmi se srđi.
 Tako vino naposlidku radi,
 Koi grlo, šnjime rado sladi.
 Vino s nami, malo se pohvali,
 Pa zato nas u kaljugu svali ;
 I od rukuh, načini nam noge,
 Jošt u zatvor pozatvora mnoge :
 Čuvajmo se, jer je čokot smišan,
 Da nebude mnogim sokak tisan ;
 Da nas odsad lahko neprivari,
 Mokru bratju u jendeck nesvali.
 Ja želim vam plodnu godinicu,
 Sveg obilju i u dobrom vincu.

Franjo Beraković.

Drugi, od prijašnjeg belji i nepobitni način oštriti briaču britvu.

Imade još boljeg načina oštriti briaču britvu, nego kako sam prije tog napisao bio, hrdjom se, koju sam već kako se pravi izvio, namaže kamen, koji je za briaču britvu ; te se čvrsto britva o kamen pritisnita oštarjem po tragu a ledjama naprid vuče, još i onda, kad se hrdja na kamenu kano usiri, te s' toga britva zapinjat počme. A to je i glavno, da se hrdja na kamenu stine i osuši; jer kad se ko mast razvlači, nedraži oštarje. Da se pako

britva s toga, što sbog usirita hrdje o kamenu zapinje, kad ju po njem vučeš, iz ruke ti neizmakne; najbolje je kamen dužjim kojim krajem u čeg uprti, ili za njegov mista kakog u temeljnom drvenom panjutku izdlibiti i tu ga složiti. Valja paziti na kamen, nije li se na njegov piska kakog nahvatalo; jer bi oštarje izkočiti moglo. — Britva se, kad kako, manje ili mlogoput po kamenu legjma naprid, oštarjem po tragu vući mora, dok se izoštri. Onda se oplakne u vodi i čistom se mokrom krpom od hrdje čisti. Kaljače, koje joj se na licu od hrdje izdadu, ni su opasne. Kratji joj može bit sbog hrdje život, što nevirujem, jer je ta kratkoća neznatna, stotruko izplatjen, kad ju uvijek oštru mož imati. A na poslidku: ni životu se čovičanskom nikad nedodaje; nego se od njegov uvijek odbija.

O. A. V.

Najnovije.

Paris 5. Ruj. Respublika-pučka uprava je u Parisu, Lyonu, Bordeaux Grenoble, i drugih veliki gradovih izvikana.

S ovim proglasom: Puk je pretikao sabor koji je kasnio uviditi: da je domovina u pogibeli, on je zahtijevao republiku, i da se njezini zastupnici ne samo na državno kormilo postave, već i pogibeli izloze.

Republika je 1792. god. uvalu nadvladala, republikaje proglašena u ime javnog prava i dobra — građani bdijte vrhu grada vami pouzdana; sutra će te svojskom postati osvetitelji domovine.

Ministerom su postali: Favre spolašnji, Gambetta unutarnji, Leflo-ratni, Afourichon pomorski, Kremieux pravosudja. Pikard financije, Simon obuke, Dorient radnje, Maguin poljodilstva, Sabor je razpuštan. A Senat se zahvalio.

Generala Trochu pozvalisu na Predsidništvo s puno vlastju narodne obrane, Etiennea Arago naredili poglavicom Parisa, a redarstvo položili u ruke Keratrya.

U sbor narodne obrane sabrani su svi pariški poslanici, Predsidnik Trochu namistnik Favre. U Parisu vlada obći mir i pokoj — svrha ko 1792: nepriatelja iz Francuske izgoniti.

Carica 4. Ruj. posli podne ostavi Paris i naveče stiže u Belgium.

Prusi se blizu Parisa pokazuju. Kako se vidi ništa nije pokušano — da se ostvaranje volje pučke obustavi; oružani domobranci puku se sdružili.

Mak-Mahon u bitki dobivenim ranam je podlegao i junački duh svoj izdao — Kanrobert je takodjer velike rane zadobio.

Napoleon iz pruskog logora je s dozvoljenjem kraljevskim uz jednog generala priko Belgiuma u Kassel odputovao. — Sin kako vele još je u Francuskoj zaostao. Česi neće u Reihsrath da idju.

Poruke uredništva.

Zombor: G. M. M. Nije moguće, nismo zato pero uzeli da Bunjevece u glavu udarimo. Izvoljite prošiti zakon 44. 1868. mi dosad nismo imali patriotah, jel oni što su bili — nisu kano bunjevci, nego kano magjari taki bili, premda su ji bunjevačke a ne magjarske grudi odgojili, i tako ruke za nji radile i trošile, nada je naša u budućnosti. Nevalja s jednom rukom to rušiti, što druga krvavom mukom zidja. Nije se kod nas bojati pritiranosti, već valja zebsti — od nesvistne nemarljivosti. Razgledajte koliko imate u Zomboru u Baji naški učiteljah i to od kojeg vrimenta? A šta bi vam mogo kazati od onog roda — koji čami u mraku neznanosti u Banatu, u Biograd i Peštanskoj županiji? Još svagdi spavamo — mislimo da nije vrijeme uljuljavat, već uzbudjivat. — Nemojmo se micat još za malo — pak će te moći s Diogenesom tražiti bunjevce i šokece učitelje i svećenike. Sigurnismo da ji neće te naći.